

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ที่ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นปฐมภูมิ (primary source) เช่น หนังสือของนักปราชญ์การเมือง หนังสือพระไตรปิฎก และหนังสือด้านพระพุทธศาสนา เป็นต้น และขั้นทุติยภูมิ (secondary source) เช่น เอกสารวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ผู้รู้ โดยผู้วิจัยได้ขอให้ผู้บังคับบัญชางานในพระองค์ ฝ่ายพระราชฐานชั้นในของสำนักพระราชวัง ออกจดหมายถึง พระราชธรรมนิเทศ (พระพยอม กัลยาโณ) แห่งวัดสวนแก้ว จ.นนทบุรี เพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วน of พระไตรปิฎก และรับคำแนะนำจากพระอาจารย์เพิ่มเติมจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าไปแล้ว โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ผู้วิจัยทำการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 1) หอสมุดปรีดี พนมยงค์
- 2) ห้องสมุดศาสตราจารย์ ดิเรก ชัยนาม (คณะรัฐศาสตร์)
- 3) ห้องสมุด สัญญา ธรรมศักดิ์ (คณะนิติศาสตร์)

1.1.2 มหาวิทยาลัยมหิดล

- 1) หอสมุดกลางศาลาया
- 2) ห้องสมุดวิทยาลัยศาสนศึกษา

1.1.3 ห้องสมุดในพระบรมมหาราชวัง

- 1) ห้องสมุดมทามงคล

2) ห้องสมุดกาญจนาภิเษก

1.1.4 ห้องสมุดของสำนักพิมพ์อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

1.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview form) สำหรับใช้สัมภาษณ์และถามความคิดเห็นของผู้รู้เกี่ยวกับหลักธรรมในพระไตรปิฎก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอาศัยแนวคิดจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และอาศัยผลงานการพัฒนาสังคมและจากประวัติการเผยแพร่ธรรมะของพระอาจารย์พยอม กัลยาโณ เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

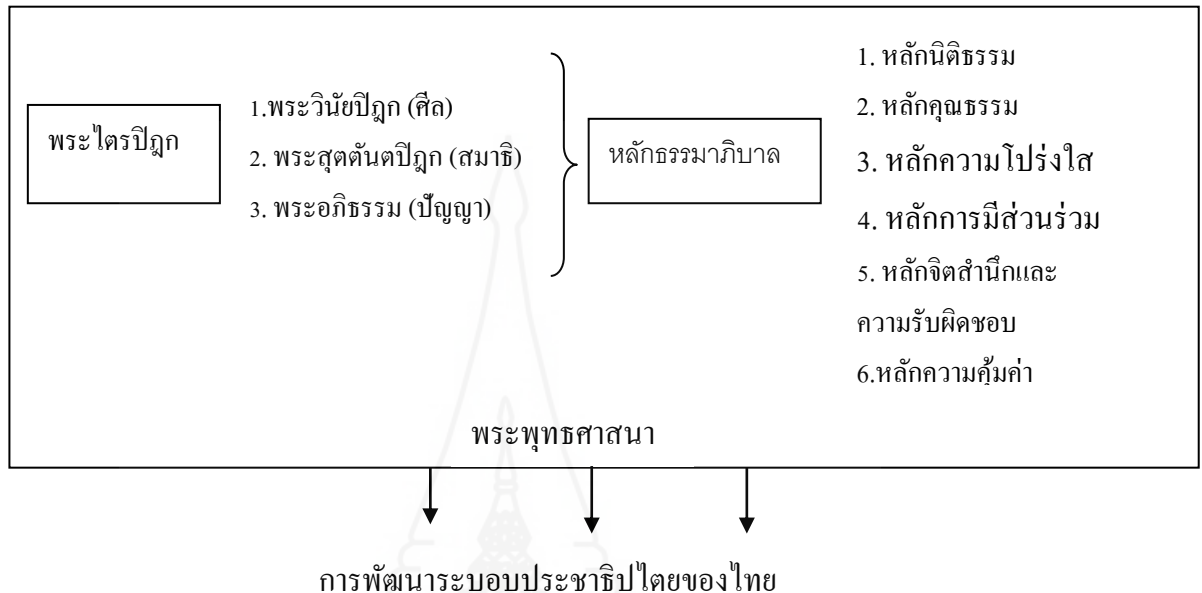
1.2.1 ว่าด้วยความรู้และความเข้าใจหลักธรรมในพระไตรปิฎก

1.2.2 ว่าด้วยหลักธรรมาภิบาลที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระไตรปิฎก

1.2.3 ว่าด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักคำสอนในพระพุทธศาสนากับหลักธรรมาภิบาลในพระไตรปิฎกเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

นอกจากแหล่งข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตด้วย จากนั้น นำข้อมูลในส่วนที่เป็นแนวคิดธรรมาภิบาลในพระไตรปิฎกที่ได้มาศึกษา วิเคราะห์ ตีความ เปรียบเทียบ และสรุปผลการศึกษาที่ได้มาอย่างเป็นระบบ ออกมาเป็นองค์ความรู้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นด้านหลัก จากนั้น จะนำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยจะแสวงหาทางออกในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งจะเป็นการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาในระดับโครงสร้างและตัวผู้ปกครอง โดยใช้หลักปฏิบัติในพระไตรปิฎกมาเป็นกรอบแนวคิด

2. กรอบแนวคิด



ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิด

2.1 หลักธรรมาภิบาล แนวทางการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งหมดทั้ง ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขถูกต้องเป็นธรรม ตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบันนี้มีอยู่มากมาย อันเนื่องมาจากความแตกแยกเป็น ฝ่ายเป็นฝ่ายที่สำคัญคือ ความไม่ลงตัวของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เกิดประเด็น ปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) และความบกพร่องที่เกิดจากการ กระทำที่ขัดต่อหลักนิติธรรม ขนบธรรมเนียมการบริหารราชการแผ่นดินในหลายๆ เรื่อง การขาด วิสัยทัศน์และความสามารถของผู้รับผิดชอบ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่ออนาคตทั้งในการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ จากสาเหตุดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไขและป้องกันโดยเร่งด่วนแล้ว โอกาส การฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ของไทย อาจต้องใช้เวลาานกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นการแก้ไขปัญหา อย่างยั่งยืนก็คือ การขจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าว และสร้างความเป็น “ธรรมรัฐ” หรือ ธรรมาภิ บาล (good governance) เพื่อการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้ปรากฏเป็นจริงในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2.2 หลักธรรมาภิบาล จึงเป็นหลักการบริหารหรือการปกครองที่ดีและมีความเป็นธรรม และเป็นหลักการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้

2.3 หลักธรรมาภิบาล จึงเป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองตามวิถี “ธรรมาธิปไตย” เป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีในการบำรุงรักษาบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้ ประชาธิปไตยที่บริสุทธิ์ตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาต้องขึ้นอยู่กับธรรมะเป็นใหญ่ เรียกว่า ธรรมาธิปไตย ซึ่งเป็นแนวคิดในหลักธรรมาภิบาลอันเป็นหลักแห่งการปกครอง และหลักในการจัดความสัมพันธ์ในองค์กรรวมอันถูกต้องเป็นธรรม เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานของชาติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนด กรอบแนวคิด ไว้ดังนี้

1. จะศึกษาถึงแก่นอันเป็นสาระสำคัญของพระไตรปิฎกที่เกี่ยวกับแนวคิดธรรมาภิบาล ซึ่งจะเน้นศึกษาในหลักการที่เกี่ยวกับตัวผู้ปกครองเป็นสำคัญ
2. ศึกษาหลักคำสอนทางด้านโลกียธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนานิกายเถรวาท โดยนำหลักคำสอนไปปรับใช้ในการพัฒนาการเมืองในด้านวัฒนธรรม และคำสอนในพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเมืองในด้านโครงสร้างการปกครอง

